

Nota voor Gedeputeerde Staten

Programma en Projecten

Onderwerp	Nadere uitwerking Leefbaarheidsfonds
Documentnummer	DOC-00681174
Datum	3 september 2024

0. Samenvatting

Op 26 april 2024 hebben Provinciale Staten ingestemd met het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen' waarin onder andere is opgenomen dat we de leefbaarheid in Limburg willen versterken door te investeren in onder andere de fysieke leefomgeving. Vanuit het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen' stellen we een Leefbaarheidsfonds in om benodigde fysieke investeringen mogelijk te maken die de leefbaarheid in steden en dorpen bevordert. Deze investeringen doen we samen met gemeenten, het maatschappelijk middenveld en met inwoners zelf. Daarbij is specifieke aandacht voor de gebiedsgerichte behoeften naar veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve sociale relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving.

Nadat het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen' was vastgesteld door Provinciale Staten is ambtelijk gestart met de nadere uitwerking van het kader. Hierbij is tevens de aanhaking gezocht met het beleidskader 'Samen Leven en Bestaanszekerheid', omdat er diverse raakvlakken zijn tussen beide kaders. Door de samenhang tussen de twee kaders te benutten gaat hier synergie ontstaan, zowel inhoudelijk als qua doelmatigheid bij de uitvoering. Bij het bouwen van het Leefbaarheidsfonds willen we voortvarend aan de slag gaan en is de intentie om in het najaar 2024 de subsidieregelingen open te stellen en te starten met de leefbaarheidsaanpak. Op die manier beginnen we met de uitvoering en willen we ook nadrukkelijk de kennis en ervaringen tijdens de uitvoering meenemen om de regeling verder door te ontwikkelen als dat wenselijk is.

In deze GS-nota wordt nader ingegaan op de uitwerking van het Leefbaarheidsfonds, waarbij uw College wordt gevraagd het Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak vast te stellen. Eind september/ begin oktober zullen wij een besluitvormende GS-nota betreffende de leefbaarheidsaanpak aan uw College voorleggen. Het streven is daarbij om de subsidieregelingen na de herfstvakantie open te stellen en in het voorjaar van 2025 een eerste evaluatie te houden ten opzichte van de regelingen en de leefbaarheidsaanpak.

1. Beoogd resultaat (output/outcome)

Kennis nemen van de nadere uitwerking van het Leefbaarheidsfonds en het Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak vast te stellen.

2. Toelichting

2.1 Inleiding en achtergrond

Beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen'

Op 26 april 2024 hebben Provinciale Staten ingestemd met het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen', (hierna: kader LSD) waarin onder andere is opgenomen dat we de leefbaarheid in Limburg willen versterken door te investeren in de fysieke leefomgeving. Vanuit het kader LSD stellen we een Leefbaarheidsfonds in om benodigde fysieke investeringen mogelijk te maken die de leefbaarheid in

steden en dorpen bevordert. Deze investeringen doen we samen met gemeenten, het maatschappelijk middenveld en met inwoners zelf. Daarbij is specifieke aandacht voor de gebiedsgerichte behoeften naar veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve sociale relaties, kansen en contact met de (natuurlijke) omgeving.

Nadere uitwerking

Nadat het kader LSD was vastgesteld door Provinciale Staten is ambtelijk gestart met de nadere uitwerking van het kader. Daarbij is gekeken naar:

- *De uitwerking van Leefbaarheidsfonds naar leefbaarheidsaanpak (paragraaf 2.2);*
- *De subsidieregelingen (paragraaf 2.3);*
- *Organisatie (paragraaf 2.4);*
- *Communicatie (paragraaf 2.5).*

Deze onderwerpen worden onderstaand nader toegelicht.

Informatiebijeenkomst Provinciale Staten

Op 14 juni jl. heeft een informatiebijeenkomst over het Leefbaarheidsfonds plaatsgevonden voor Provinciale Staten. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen en de eerste stappen die zijn gezet sinds het vaststellen van het beleidskader gepresenteerd aan de Staten. De Staten hebben in beginsel positief gereageerd op de voorstellen en hebben onderstaande aandachtspunten/ opmerkingen meegegeven ten aanzien van de verdere uitwerking van het leefbaarheidsfonds.

1. Voorkom dat alleen de “bekende” organisaties aanspraak maken op de regelingen; hiertoe is aangegeven dat door middel van communicatie en de brede ondersteuningsstructuur een zo groot mogelijke groep wordt benaderd om een aanvraag in te dienen.
2. De samenstelling van de adviesraad: zorg voor een goede spreiding en vertegenwoordiging van leden. Hiertoe is aangegeven dat we streven naar een evenredige verdeling van achtergronden en ervaring in het werkveld.
3. Zorg voor een goede spreiding over de verschillende thema's; hiertoe is aangegeven dat er op voorhand geen maximum per thema wordt gehanteerd. De Staten heeft echter wel de mogelijkheid om hierop bij te sturen indien nodig op basis van de monitoring.
4. De relatie tussen het Leefbaarheidsfonds en andere (provinciale) regelingen; hiertoe is aangegeven dat het uitgangspunt is dat het Leefbaarheidsfonds geen initiatieven subsidieert waar andere regelingen (bijvoorbeeld verduurzaming of erfgoed) voor bestaan. Middels het één-provincie principe willen we de initiatieven wel integraal benaderen en samen kijken bij welke regeling het initiatief het beste past.

Verder was er een toezegging (T9463) om tijdens de informatiebijeenkomst in te gaan op de samenhang met kader SLB. Aangegeven is dat vanuit het ‘één Provincie-principe’ breder gekeken wordt naar alle beleidskaders en de koppelingen die gelegd kunnen worden. Specifiek ten aanzien van het kader SLB wordt voor de bewonersinitiatieven en de initiatieven van verenigingen en stichtingen gewerkt aan gezamenlijke subsidieregeling. Hierbij beogen wij een eenvoudiger aanpak voor de initiatiefnemers en synergie effecten op zowel de inhoud als de uitvoering. Voor de gebiedsgerichte initiatieven is echter gekozen voor een gescheiden aanpak vanwege de verschillende dynamieken. Ook hierbij gaven de Staten aan positief te zijn over dit voorstel.

Tenslotte hebben de Staten aangegeven te willen worden geïnformeerd over de openstelling en werking van het Leefbaarheidsfonds zodat zij ook voldoende op de hoogte zijn bij vragen van anderen. Hiertoe is aangegeven in ieder geval de Staten te informeren middels een mededeling portefeuillehouder. Indien nodig wordt er een aanvullende informerende sessie georganiseerd.

GS presentatie

Op 2 juli jl. hebben wij uw College middels een presentatie geïnformeerd over het Leefbaarheidsfonds. Daarin is kort ingegaan op de informatiebijeenkomst aan PS, het coalitieakkoord, de kaders LSD en SLB en de integrale leefbaarheidsaanpak. Tenslotte is aangegeven dat de ambitie was om de regeling in het najaar open te stellen, mits voldoende bemensing beschikbaar was en besluitvorming geregeld was. Vervolgens zullen in het voorjaar 2025 de eerste resultaten en ervaringen gedeeld worden met Provinciale Staten. Aangegeven was dat we in augustus terug zouden komen met een nota voor uw College.

2.2 Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak

Bijgevoegd is een voorstel voor een uitvoeringsplan leefbaarheidsaanpak (bijlage 1). Een aantal elementen uit het uitvoeringsplan wordt nader toegelicht.

Leefbaarheidsaanpak

In het kader LSD wordt gesproken over het inrichten van een Leefbaarheidsfonds. Om een goede bijdrage te kunnen doen aan het verbeteren van de leefbaarheid in Limburg zijn wij echter van mening dat het hier om meer gaat dan enkel een financiële regeling. Het gaat om een bredere aanpak waarbij naast financiële middelen ook ruimte wordt geboden om inwoners en organisaties te helpen door mee te denken over initiatieven en, indien gewenst, een coachende rol te nemen. Tevens hebben wij geconstateerd dat er grote raakvlakken zijn tussen de kaders LSD en SLB op het gebied van leefbaarheid en hebben we bekeken waar combinaties mogelijk zijn vanuit beide kaders op het gebied van ambities, uitvoering en financiën. Ten slotte hebben we verbanden gelegd met andere partijen die zich inzetten voor leefbaarheid zoals VKKL (Vereniging Kleine Kernen Limburg), Oranjefonds, etc. Om uitdrukking te geven aan deze integrale aanpak stellen we voor om niet meer te spreken over een Leefbaarheidsfonds, maar over een “Leefbaarheidsaanpak”. Belangrijke elementen uit deze aanpak zijn:

- Het één Provincie-principe;
- De externe Leefbaarheidsraad;
- De Leefbaarheidsbrigade; en
- Monitoring.

Het één Provincie-principe

De integrale leefbaarheidsaanpak sluit aan bij het één Provincie-principe. Dit principe komt erop neer dat de Provincie in het contact met inwoners c.q. initiatiefnemer ten aanzien van het brede thema leefbaarheid één gezicht laat zien en met één mond spreekt. Om verdere invulling te geven aan dit principe richten we voor de leefbaarheidsaanpak een intern leefbaarheidsnetwerk binnen de Provincie op. Dit netwerk bestaat uit ambtenaren uit diverse clusters en met diverse achtergronden. Het netwerk moet ervoor zorgen dat we tijdig koppelkansen signaleren en de initiatieven integraal benaderen en beoordelen, zonder dat we enorme overlegstructuren organiseren. Leden van het netwerk worden benaderd op het moment dat behoefte is aan hun kennis. Maatwerk dus op casusniveau. Deze aanpak heeft synergie effecten waarbij wij voordelen verwachten t.a.v. de uitvoering (inzet capaciteit, doorloopsnelheid, inhoudelijke synergie en bundelen middelen).

Externe Leefbaarheidsraad

Los van de ambtelijke organisatie die zich bezig houdt met de leefbaarheidsaanpak richten we een externe Leefbaarheidsraad op. De raad bestaat uit deskundigen op het gebied van sociaal-maatschappelijke vraagstukken, participatie, processen en de fysieke leefomgeving. Zij aanschouwt de totale portefeuille aan projecten die dan bestaat op basis van de monitoringsgegevens en mogelijk enkele gesprekken, kijkt vanuit haar deskundigheid naar het totale resultaat en geeft advies over aanpak, regeling en organisatie. Zij beziet wat goed gaat en wat beter zou kunnen of anders zou moeten om meer effect te bereiken, dit alles gebaseerd op hun ervaring op andere plekken in het land. Op basis daarvan stelt zij een advies op wat wordt meegenomen in de jaarlijkse evaluatie van de leefbaarheidsaanpak. De externe Leefbaarheidsraad wordt nog verder vormgegeven en het streven is om in de besluitvormende GS-nota van eind september/ begin oktober de uitgewerkte en afgestemde documenten over de raad toe te voegen.

Leefbaarheidsbrigade "Klavertje 5"

De Leefbaarheidsbrigade (werktitel: Klavertje 5) begeleidt bewonersinitiatieven en initiatieven van verenigingen en stichtingen tot aan de subsidieaanvraag. De brigade bestaat, behalve uit onze eigen organisatie, uit medewerkers van VKKL, Katalys, Burgerkracht Limburg, Spil in de Wijk. Deze organisaties zijn ervaren in het ondersteunen en begeleiden van burgers die zelf een initiatief willen starten.

VKKL is tevens een erkende provinciale maatschappelijke organisatie die hiervoor een exploitatiesubsidie van circa € 193.000,- per jaar ontvangt vanuit de subsidieregeling brede sociale basisinfrastructuur. Burgerkracht Limburg is een begrotingsinstelling die, mede voor deze ondersteuning en begeleiding, jaarlijks een exploitatiesubsidie van circa € 2.5 miljoen ontvangt.

Wij zullen samen met deze organisaties bekijken hoe zij hun rol binnen de Leefbaarheidsbrigade gaan invullen en dit opnemen in de nieuwe werkplannen voor 2025. Deze activiteiten passen namelijk binnen de uitgangspunten van onze nieuwe subsidieregeling 'Brede Sociale Basisinfrastructuur' zoals door uw College op 2 juli jl. vastgesteld. Daarnaast willen wij met de genoemde organisaties een samenwerkingsovereenkomst "Leefbaar Limburg" sluiten om de samenwerking verder te bestendigen.

Monitoring

De monitoring van de leefbaarheidsaanpak is er in de eerste plaats op gericht om uw College en Provinciale Staten een goed overzicht te geven van het project en van de besteding van het subsidiegeld. Daarnaast is de monitoring een belangrijk hulpmiddel voor de externe Leefbaarheidsraad en de projectorganisatie. De mate waarin initiatieven worden gemonitord hangt samen met de omvang van de initiatieven en verschilt daarom per type initiatief. In het Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak is een voorstel omtrent monitoring opgenomen. Dit voorstel wordt de komende periode nog nader uitgewerkt, waarbij tevens de clusters Strategie & Communicatie en Organisatie & Informatie worden betrokken.

Gevraagde GS-besluiten
1. Vaststellen van het Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak.

2.3 Subsidieregelingen

Met het Leefbaarheidsfonds/ de leefbaarheidsaanpak willen we uitvoering geven aan onze ambities voor het verbeteren van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen. Bij de nadere uitwerking is gebleken dat de kaders LSD en SLB meerdere raakpunten hebben voor wat betreft leefbaarheid.

De inzet vanuit beide kaders is als volgt:

- Kader LSD

Vanuit het kader LSD is voor fysieke leefbaarheid een bedrag van € 30 mln. beschikbaar gesteld (indicatief: € 29 mln. voor initiatieven en € 1 mln. procesmiddelen). In het kader wordt gesproken over drie niveaus van initiatiefnemers (inwonersinitiatieven, initiatieven van stichtingen/verenigingen en gebiedsgerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisaties). Omdat deze elk een eigen dynamiek en zwaarte kennen, is besloten voor elk niveau een subsidieregeling uit te werken. Immers, voor kleine initiatieven hoeft minder informatie aangeleverd te worden voor grote initiatieven.

NB. Van de € 30 mln. wordt via de Programmabegroting 2025 gevraagd aan PS om € 600.000,- beschikbaar te stellen ten behoeve van Limburg Centraal.

- Kader SLB

Vanuit het kader SLB wordt vanuit de beleidsintensiveringsmiddelen € 27 mln. geïnvesteerd in de periode 2024 – 2027. Hiervan is indicatief € 10,8 mln. voor de Sociale Agenda (waaronder vergroten sociale cohesie) en € 15 mln. voor de krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen gereserveerd (Kader SLB pagina 54). Voor het niveau van inwonersinitiatieven wordt € 1 mln. gereserveerd en voor het niveau van stichtingen/verenigingen € 1,5 mln. en € 0,5 mln. procesmiddelen). De € 1 mln. wordt 50% ten laste van het vergroten sociale cohesie en 50% ten laste van krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen gebracht. De € 1,5 mln. en € 0,5 mln. procesmiddelen worden ten laste van krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen gebracht. Het onttrekken van deze middelen is opgenomen in de programmabegroting 2025 die in november 2024 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Flankerend aan deze subsidieregelingen wordt vanuit het kader SLB nog € 2 mln. gereserveerd vanuit de krachtige gemeenschappen voor het spoor buurt- en dorpsgerichte aanpakken die een zwaardere problematiek kennen die in samenhang, langjarig en in samenwerkingsverband opgepakt moeten worden. Voor het spoor integrale aanpakken in Limburgse aandachtswijken reserveren wij € 10 mln. Voor deze onderdelen zullen wij zodra de initiatieven voldoende zijn uitgewerkt de benodigde middelen bij Provinciale Staten afroepen.

SLB: financiën	Generiek thematische aanpak	Krachtige wijken	
		Dorp en buurtgerichte aanpak	Procesmiddelen
Subsidieregeling 1 (sociaal)	€ 0.5 mln.	€ 0.5 mln.	€ 0,5 mln.
Subsidieregeling 2 (sociaal)		€ 1,5 mln.	
Subsidieregeling 3 (sociaal)	Aparte regeling. (€ 2 mln.)		

Met name op het niveau van inwonersinitiatieven (niveau 1) en initiatieven van verenigingen en stichtingen (niveau 2) is gebleken dat er raakvlakken zijn tussen beide kaders. Om die reden is gekozen om deze lijnen gezamenlijk uit te werken in twee subsidieregelingen (paragraaf 2.3.1 en 2.3.2).

Gekozen is voor het instrument subsidies omdat dit bij uitstek geschikt is voor het stimuleren van maatschappelijke activiteiten om bepaalde beleidsdoelen te bereiken, in dit geval het verbeteren van de leefbaarheid.

De gebiedsgerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisaties (niveau 3) zijn apart uitgewerkt, omdat deze andere uitgangspunten, doorlooptijden en betrokken partijen kennen dan de gebiedsgerichte dorp/buurt en aandachtswijken vanuit het kader SLB. De gebiedsgerichte aanpak voor LSD is opgenomen in paragraaf 2.3.3. De gebiedsgerichte dorp/buurt en aandachtswijken vanuit het kader SLB worden nog uitgewerkt en komen op een later moment aan de orde. Alvorens in te gaan op de drie separate subsidieregelingen benoemen we eerst een aantal algemene uitgangspunten vanuit de beide kaders.

Algemene uitgangspunten kader LSD

Dit kader richt zich primair op de fysieke leefomgeving: de openbare ruimte en (semi) publiek toegankelijke ruimte en gebouwen. De verantwoordelijkheid om te onderbouwen waarom er een bepaalde leefbaarheidsbehoefte bestaat en waarom deze urgent is, ligt bij de initiatiefnemer. Deze onderbouwing kan gedaan worden aan de hand van de 6 leefbaarheidsbelangen, namelijk: veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving. Daarbij stimuleren wij samenwerking tussen inwoners en organisaties, omdat samen meer bereikt kan worden. Initiatieven worden uiteindelijk beoordeeld aan de hand van legitimiteit/ steun, publieke waarde/ impact en uitvoerbaarheid.

Algemene uitgangspunten kader SLB

Met het kader SLB zet de Provincie Limburg in op het versterken van het sociale weefsel in Limburg. Dat doen we zowel gebiedsgericht, in een aantal nog nader te bepalen kwetsbare wijken waar de nood het hoogst is en veel sociaaleconomische problemen samenkomen, als met een thematische aanpak ("sociale agenda") voor heel Limburg dat is gericht op zowel nieuwe als bewezen interventies. Binnen het kader SLB wordt binnen de gebiedsgerichte aanpak ingezet op aandachtswijken en dorpendeals. De onderhavige subsidieregeling geeft gedeeltelijk invulling aan de dorpendeals (subsidieregeling 2) en aan de sociale cohesie (subsidieregeling 1) invulling van de generieke aanpak. De volgende vijf doelstellingen staan hierbij centraal:

1. Terugdringen van de armoede en laaggeletterdheid;
2. Leefbare en veilige wijken en dorpen;
3. Een jeugd die veilig, kansrijk en gezond opgroeit;
4. Het vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin;
5. Een gezonde Limburger die meer sport en beweegt.

Het kader is ook een uitnodiging aan inwoners, stichtingen en verenigingen om zichzelf te organiseren en ons te helpen een trendbreuk te realiseren en de (gezondheids-)achterstanden zoals beschreven in de Limburg Factor in te lopen. Met de hierboven benoemde aanpak geven wij, in samenwerking met het kader SLB, uitvoering aan in ieder geval de doelstelling om wijken en dorpen leefbaarder te maken en de doelstelling om de sociale cohesie en gemeenschapszin te vergroten. Afhankelijk van de aard van de voorstellen, kan door initiatiefnemers daarnaast ook een bijdrage worden geleverd aan de andere doelstellingen van het kader. Bijvoorbeeld wanneer er in een straat, wijk of dorp een idee ontstaat om inwoners meer te laten bewegen of wanneer buurtbewoners elkaar helpen met het lezen van moeilijke brieven of het invullen van lastige formulieren.

2.3.1 Subsidieregeling 1: Inwonersinitiatieven

Deze lijn richt zich op kleine initiatieven van burgers die eigenaarschap nemen voor de leefbaarheid in hun straat of buurt. Omdat de gemeente vaak eigenaar is van de openbare ruimte of de publiek toegankelijke ruimte zal zij een belangrijk partij zijn.

De afgelopen maanden hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse partijen en is gekeken naar soortgelijke subsidieregelingen binnen en buiten de provincie. Zoals eerder aangegeven wordt deze lijn gezamenlijk opgepakt vanuit de kaders LSD en SLB. Er wordt een gezamenlijke subsidieregeling opgesteld, waarin zowel de fysieke als de sociale leefbaarheid is opgenomen. Daarbij hanteren wij een aantal gezamenlijke toetsingscriteria, maar omdat zowel fysiek als sociaal ook haar eigen toetsingscriteria kennen, hebben we hier een opsplitsing voor gemaakt in de regeling.

Specificering ten aanzien van kader LSD

Ten opzichte van het kader LSD is het volgende uitgangspunt nader gespecificeerd en/of aangepast.

- **Leefbaarheidsbelangen.** Een initiatief moet bijdragen aan ten minste één van de zes leefbaarheidsbelangen.

Specificering ten aanzien van kader SLB

Ten opzichte van het kader SLB is het volgende uitgangspunt nader gespecificeerd en/of aangepast.

- **Sociale cohesie.** Een initiatief moet bijdrage leveren aan tenminste het vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin.
- **Doelen:** Initiatieven moeten een bijdrage leveren aan tenminste één van de 5 doelen die zijn gesteld in het beleidskader SLB en gericht zijn op het inhalen van de beschreven achterstanden.

Extern beleggen

Om de drempel voor het nemen van initiatief te verlagen en inwoners maximaal te ontlasten, is onderzocht of deze regeling extern belegd kan worden bij bijvoorbeeld een maatschappelijke partij/ fonds, een externe organisatie of bij gemeenten.

- **Maatschappelijke partij/ fonds:** Er hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse partijen, waaronder Oranjefonds, Kansfonds, DOEN/Buurtfonds en Elisabeth Strouvenfonds. Gebleken is echter dat geen van de partijen alle leefbaarheidsbelangen afdekt, danwel als uitvoeringsorganisatie wil optreden.
- **Externe organisatie:** Wij hebben een externe organisatie gevonden die bereid is om de uitvoering en monitoring op zich te nemen. Zij hanteren echter een afwijkende systematiek ten opzichte van de provincie waardoor de gegevens altijd een extra vertaalslag nodig hebben alvorens wij deze kunnen gebruiken. Daarbij komt dat de inzet van deze organisatie dusdanig hoge kosten met zich mee zou brengen dat dit niet meer interessant was.
- **Gemeenten:** Onderzocht is of gemeenten de regeling kunnen uitvoeren. Gemeenten staan weliswaar dicht bij de burger, maar het is niet zeker of alle gemeenten willen of kunnen meedoen. In dat geval zou Provincie nog steeds een eigen regeling moeten opstellen. De vraag is verder of gemeenten op eenzelfde manier invulling geven aan de regeling. Door de uitvoering op afstand te plaatsen raken wij niet alleen een stuk controle kwijt, maar ook een stuk herkenbaarheid van de Provincie.

Onderzocht is of deze lijn 1 intern bij de Provincie belegd kan worden. Cluster Subsidies heeft daarbij aangegeven dit te kunnen faciliteren mits capaciteit hiervoor geregeld wordt. Gezien bovenstaande wordt voorgesteld deze regeling intern op te pakken en niet extern te beleggen.

Financiële bijdrage

In het kader LSD is opgenomen dat cofinanciering vanuit de gemeente voor inwonersinitiatieven niet noodzakelijk is. Daarbij is gesteld dat een subsidie maximaal € 20.000,- kan bedragen per initiatief. Externe partijen, waaronder een aantal fondsen die ook bedragen toekennen aan bewonersinitiatieven, geven aan dat dit maximum zeer hoog is voor ongeorganiseerde initiatieven. In de GS-nota Begrotingsvoorstel 2025 programma Woondeal en Leefbaarheidsfonds (kenmerk: BV-00041658) welke is behandeld in uw College op 13 augustus 2024 is reeds aangegeven dat het wenselijk is om de provinciale bijdrage per initiatief lager te maximaliseren dan in het kader is opgenomen. Deze wordt behandeld in PS op 1 november 2024. Ten aanzien van de inwonersinitiatieven is voorgesteld het maximumbedrag te verlagen naar € 5.000,-. Vanuit het kader SLB wordt ook een maximum opgenomen van € 5.000,- per initiatief. Dit ligt in lijn met bedragen die vanuit andere partijen aan dergelijke initiatieven verstrekt worden. Op die manier kunnen er ook meer initiatieven ondersteund worden en wordt het financiële risico van de leefbaarheidsaanpak verkleind. Dit betekent dat een bewonersinitiatief altijd maximaal € 5.000,- kan krijgen, waarbij het niet uitmaakt of het initiatief fysiek, sociaal of beide is. Verder is het voorstel om te werken met een minimale bijdrage van € 2.500,-. Dit om de administratieve lasten te beperken en omdat wij denken dat voor hele kleine bijdragen andere mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld bij fondsen en lokale partijen.

2.3.2 Subsidieregeling 2: Initiatieven van verenigingen en stichtingen

Leefbaarheid kan niet zonder sociale interactie. In kernen, wijken en buurten zijn vaak meerdere verenigingen en stichtingen actief en zij dragen sterk bij aan het organiseren, behouden en versterken van het sociaal weefsel. Zij hebben een thuisbasis in gemeenschapsvoorzieningen en ontmoetingsplekken. Deze is dan ook essentieel voor het behartigen van een aantal leefbaarheidsbelangen.

De afgelopen maanden hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse verenigingen en stichtingen en is gekeken naar soortgelijke subsidieregelingen binnen en buiten de provincie. Zoals eerder aangegeven wordt deze lijn gezamenlijk opgepakt vanuit de kaders LSD en SLB. Er is een gezamenlijke subsidieregeling opgesteld, waarin zowel de fysieke als de sociale leefbaarheid in is opgenomen. Daarbij hanteren wij een aantal gezamenlijke toetsingscriteria, maar omdat zowel fysiek als sociaal ook haar eigen toetsingscriteria kennen, hebben we hier een opsplitsing voor gemaakt in de regeling.

Specificering ten aanzien van kader LSD

Ten opzichte van het kader LSD zijn een aantal uitgangspunten nader gespecificeerd en/of aangepast. Deze worden hierna kort toegelicht.

- **Leefbaarheidsbelangen.** Een initiatief moet bijdragen aan ten minste twee van de zes leefbaarheidsbelangen.
- **Coöperaties.** Voorstel is om naast verenigingen en stichtingen ook coöperaties zonder winstoogmerk de mogelijkheid te geven om een subsidie aan te vragen in deze categorie. Een coöperatie is een organisatie die middelen of inspanningen bundelt om gemeenschappelijke, economische, sociale of culturele doelen te bereiken.

Specificering ten aanzien van kader SLB

Ten opzichte van het kader SLB zijn een aantal uitgangspunten nader gespecificeerd en/of aangepast. Deze worden hierna kort toegelicht:

- **Maatschappelijke opgave.** Een initiatief moet bijdragen aan ten minste twee van de vijf maatschappelijke opgave.
- **Coöperaties.** Ook vanuit het kader SLB is het voorstel om naast verenigingen en stichtingen ook coöperaties zonder winstoogmerk de mogelijkheid te geven om een subsidie aan te vragen in deze categorie.

Financiële bijdrage

In het kader LSD is opgenomen dat cofinanciering van minimaal € 20.000,- tot € 200.000,- mogelijk is met een maximum van € 200.000,- aan provinciale bijdrage per gemeente i.v.m. provinciale spreiding. Daarnaast zal de omvang en de mate van cofinanciering nooit meer zijn dan de 50% van de subsidiabele kosten en nooit meer dan de (gemeentelijke) bijdrage.

In het kader SLB is een bedrag van € 15 mln. opgenomen voor de lijn 'Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen'. Hiervan is indicatief € 10 mln. gereserveerd voor de aandachtswijken en € 4 mln. voor de dorps- en buurtgerichte aanpakken. Voor proces/uitvoering is € 1 mln. gereserveerd.

In de verder uitwerking van het Leefbaarheidsfonds is een aantal van deze uitgangspunten nader bekeken, te weten:

- **Cofinanciering.** In de GS-nota Begrotingsvoorstel 2025 programma Woondeal en Leefbaarheidsfonds (kenmerk: BV-00041658) welke is behandeld in uw College op 13 augustus 2024 is reeds aangegeven dat het wenselijk is om de provinciale bijdrage per initiatief aan te passen ten opzichte van hetgeen in het kader is opgenomen. Deze wordt behandeld in PS op 1 november 2024. Voorgesteld is om het minimumbedrag voor fysieke projecten aan te passen naar € 5.000,- en het maximumbedrag aan te passen naar € 120.000,-. Op die manier kunnen we meer initiatieven ondersteunen. Dit zou tevens aansluiten op de huidige regeling gemeenschapsaccommodaties waarbij een maximum van € 100.000,- wordt gehanteerd voor soortgelijke initiatieven. Voor sociale initiatieven wordt cofinanciering mogelijk gemaakt met minimum van € 5.000,- en een maximum van € 20.000,-. Dit betekent dat initiatieven van verenigingen en stichtingen altijd maximaal € 120.000,- kunnen krijgen voor fysieke (met sociale) elementen en maximaal € 30.000,- voor sociale elementen.
- **Maximum per gemeente.** In verband met provinciale spreiding is een maximum per gemeente gesteld van € 200.000,-. Voorstel is om dit maximum los te laten en elk jaar te kijken of er sprake is van evenwichtige spreiding tussen alle gemeenten en of er dan reden is om te gaan werken met maxima of anderszins. Op die manier kunnen meerdere goede initiatieven in een gemeente geholpen worden, maar is nog steeds oog voor een goede spreiding over de provincie.
- **Gemeentelijke bijdrage.** Uit gesprekken met stichtingen/ verenigingen is gebleken dat het voor hen lastig is om een financiële bijdrage vanuit de gemeente te krijgen voor dit soort initiatieven. Gemeenten ondersteunen wel, maar hebben vaak geen middelen beschikbaar. Wij stellen daarom voor om de eis van een gemeentelijk bijdrage los te laten, maar wel te vragen voor een verklaring van geen bezwaar vanuit de gemeente. Voorwaarde blijft altijd dat de provinciale bijdrage nooit meer dan 50% van de subsidiabele kosten bedraagt en de cofinanciering dus ook uit andere bronnen mag komen.

2.3.3 Subsidieregeling 3: Gebiedsgerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisatie

Deze subsidieregeling ziet alleen op het kader LSD. Voor gebiedsgerichte initiatieven vanuit SLB wordt een separate aanpak gemaakt. Hiervoor is gekozen omdat de sociale opgave vanuit SLB bij deze zwaardere opgave een langdurige aanpak ("generatie"), met meerdere partners vraagt om een samenwerking (alliantie) en de problematiek is sociaal, economisch en fysieke context samenhangt. Met de gebiedsgerichte aanpak willen wij mogelijk maken dat de leefbaarheid in buurten, wijken en kernen wordt verbeterd. Deze verbetering bestaat uit meerdere initiatieven met een langere doorlooptijd. Gemeente, corporaties en maatschappelijke organisaties zijn op dit schaalniveau het beste bekend met de leefbaarheidsbehoefte van het betreffende gebied. De gemeente is in deze aanvrager en contractpartner waarbij ze met de andere organisaties samenwerkt aan de leefbaarheid in het gebied.

De afgelopen maanden hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden met een 10-tal gemeenten. Vanuit de provincie is het kader LSD toegelicht en gemeenten hebben een eerste indruk gegeven van voorstellen voor het verbeteren van de leefbaarheid. Daarnaast hebben we met verschillende andere provincies contact gehad om te kijken hoe zij een bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefbaarheid. Beide zijn als uitgangspunt genomen bij het opstellen van deze subsidieregeling.

Specificering ten aanzien van kader LSD

Ten opzichte van het kader LSD is een aantal uitgangspunten nader gespecificeerd en/of aangepast. Deze worden hierna kort toegelicht.

- **Leefbaarheidsbelangen.** Een initiatief moet bijdragen aan ten minste drie van de zes leefbaarheidsbelangen.
- **Gebiedsgericht.** Onder gebiedsgericht verstaan wij 'een samenhangend ruimtelijk voorstel'. Hierbij denken wij aan een concreet project voor één aaneengesloten gebied en dus niet een verzameling van allerlei kleine initiatieven binnen een gemeente. Door focus aan te brengen wordt niet alleen de sturing aan de voorkant overzichtelijker, maar ook de verantwoording aan de achterkant. Daarbij komt dat voor de kleine initiatieven binnen een gemeente gekeken kan worden naar de subsidieregelingen voor inwonersinitiatieven (lijn 1) en initiatieven voor verenigingen en stichtingen (lijn 2).
- **De 'plus'.** Voorstel is om alleen de 'plus op de leefbaarheid' van een initiatief te financieren. Hieronder vallen niet de reguliere, wettelijke taken die een gemeente sowieso doet en financiert. De exacte invulling van de 'plus' wordt nog nader uitgewerkt.

Financiële bijdrage

In het kader LSD is opgenomen dat cofinanciering vanuit de provincie mogelijk is van minimaal € 200.000,- tot maximaal € 2.000.000,-. Daarnaast zal de omvang van de bijdrage en de mate van cofinanciering nooit meer zijn dan 50% van de subsidiabele kosten en nooit meer dan de gemeentelijke bijdrage. In de GS-nota Begrotingsvoorstel 2025 programma Woondeal en Leefbaarheidsfonds (kenmerk: BV-00041658) welke is behandeld in uw College op 13 augustus 2024 is reeds aangegeven dat het wenselijk is om de provinciale bijdrage per initiatief aan te passen ten opzichte van hetgeen in het kader is opgenomen. Deze wordt behandeld in PS op 1 november 2024.

Voorgesteld is om het minimumbedrag aan te passen naar € 120.000,- en het maximumbedrag aan te passen naar € 1.000.000,-. Uit gesprekken met gemeenten blijkt dat er veel animo is voor deze regeling. Daarbij merken wij dat de projecten die gemeenten aanvragen vaak omvangrijk zijn en dat leefbaarheid daar breed ingezet wordt. Op die manier kunnen meer gemeenten geholpen worden en is het risico kleiner dat we snel door de middelen heen zijn.

Leefbaarheidsakkoord

Indien alle voorgaande stappen zijn doorlopen en het voorstel voldoet aan de randvoorwaarden vanuit het kader LSD, dan wordt een overeenkomst opgesteld tussen GS en B&W van de gemeente, het zogenaamde Leefbaarheidsakkoord.

In het akkoord wordt de samenwerking vastgelegd en worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld beoogde middelen, commitment van stakeholders en lokaal draagvlak. Indien partijen hebben voldaan aan de afspraken zoals overeengekomen in het Leefbaarheidsakkoord, dan kan door de gemeente een subsidieaanvraag gedaan worden.

De subsidieregelingen en het Leefbaarheidsakkoord worden nog verder vormgegeven en het streven is om in de besluitvormende GS-nota van eind september/ begin oktober de uitgewerkte en afgestemde documenten toe te voegen.

2.4 Organisatie

In het uitvoeringsplan leefbaarheidsaanpak is reeds ingegaan op de interne organisatie en de externe partijen die onderdeel uitmaken van deze aanpak. In dit hoofdstuk ligt de focus op 'de reis van het initiatief', dus van idee tot realisatie. Per lijn wordt toegelicht welke stappen doorlopen moeten worden en welke organisaties daarbij een rol spelen.

Stappenplan subsidieregeling lijn 1 en 2: inwonersinitiatieven en verenigingen en stichtingen

Voor de inwonersinitiatieven en de initiatieven van verenigingen en stichtingen is een stappenplan ontwikkeld vanaf het moment dat een aanvrager met een initiatief komt, tot het moment van subsidieverlening. Onderstaand is het stappenplan eerst schematisch weergegeven, daarna wordt per stap nog een korte toelichting gegeven.

Stap 1. Via onze communicatiekanalen maken wij bekend dat we werken met een helpdesk.

Initiatiefnemers kunnen hiermee contact opnemen om verder geholpen te worden bij een aanvraag. Onderzocht wordt nog of we raadzaam is te werken met een (verplicht) vooroverleg.

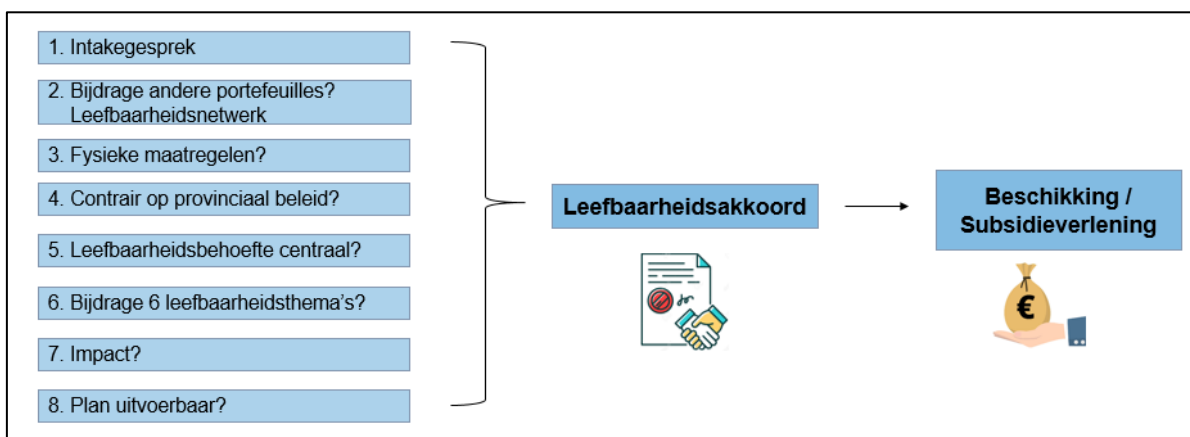
Stap 2. Als een initiatief nog niet rijp is, dan verwijst de helpdesk deze door naar een coach van de Leefbaarheidsbrigade "Klaverdje 5". Als het initiatief rijp is voor de subsidieaanvraag, dan wordt de initiatiefnemer doorverwezen naar het cluster Subsidies.

- Stap 3.** Een coach van de Leefbaarheidsbrigade “Klaverdje 5” helpt de initiatiefnemer met de verdere uitwerking van de plannen. Als initiatiefnemer en coach beide van mening zijn dat de plannen voldoende zijn uitgewerkt, verwijst de coach de initiatiefnemer door naar het cluster Subsidies.
- Stap 4.** Indien nodig helpt het cluster Subsidies bij de aanvraag. De behoefte aan hulp zal hierbij variëren.
- Stap 5.** Initiatiefnemer dient een aanvraag in.
- Stap 6.** Het cluster Subsidies bepaalt of zij een aanvraag in behandeling kunnen nemen en beoordelen deze. Eventueel worden aanvullende gegevens gevraagd. Uiteindelijk wordt al dan niet een subsidie verleend voor het initiatief.

Stappenplan subsidieregeling lijn 3: Gebiedsgerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisatie

Voor de gebiedsgerichte aanpak is een stappenplan ontwikkeld vanaf het moment dat een gemeente met een voorstel komt, tot het moment van subsidieverlening. Onderstaand is het stappenplan eerst schematisch weergegeven, daarna wordt per stap nog een korte toelichting gegeven.

- Stap 1.** Het traject start met een intakegesprek door een provinciale projectbegeleider met de gemeente. Insteek is dat iedere gemeente 1x een aanvraag kan doen.
- Stap 2.** De verwachting is dat de gebiedsgerichte voorstellen vaak meerdere beleidsvelden zullen raken. Om die reden wordt binnen de provincie een leefbaarheidsnetwerk opgericht. Binnen dit netwerk worden vanuit verschillende disciplines vakinhoudelijke adviezen gegeven. Op basis van de intake belegt de projectbegeleider een intern overleg en bepaald welke disciplines daarbij aangesloten moeten worden. In ieder geval zal hier iemand bij aansluiten vanuit het kader SLB.
- Stap 3.** Gekeken wordt of het voorstel fysieke maatregelen of sociale maatregelen bevat. In het laatste geval wordt het project doorverwezen naar SLB. Indien het voorstel beide omvat, wordt gezamenlijk gekeken hoe dit het beste opgepakt kan worden.
- Stap 4.** Op basis van het voorstel van de gemeente wordt een grove toets gedaan om te kijken of het voorstel mogelijk contrair is op ander provinciaal beleid.
- Stap 5.** Belangrijk is dat het voorstel aansluit op de eisen, behoeften en wensen van de inwoners. Gemeente dient dit aan te tonen aan de hand van data, samenwerkende partijen en burgerbetrokkenheid.
- Stap 6.** Omdat een voorstel voor een gebiedsgerichte aanpak vrij omvangrijk is, verwachten wij dat deze aan ten minste 3 van de 6 leefbaarheidsbelangen voldoet.

Stap 7. De gemeente moet inzichtelijk maken in welke mate het voorstel bijdraagt aan de 6 leefbaarheidsbelangen. Oftewel, wat is de impact van het voorstel en wat zijn de beoogde resultaten en effecten.

Stap 8. Tenslotte wordt het voorstel getoetst op uitvoerbaarheid. Dit houdt in een toets op onder andere de begroting/ planning/ risico's/ continuïteit en beheer/ etc.

2.5 Communicatie

Voor de leefbaarheidsaanpak is een strategisch communicatieplan opgesteld. In dit plan wordt onder anderen ingegaan op de communicatiedoelen en de communicatiemiddelen. De communicatie is erop gericht om bekendheid te geven aan de leefbaarheidsaanpak, om duidelijk te maken voor welke initiatieven/ initiatiefnemers deze aanpak geldt en hoe de regeling werkt. We kiezen voor de inzet van verschillende middelen voor de verschillende doelgroepen, waarbij we slim gebruik maken van de bestaande communicatie infrastructuur (zoals bijeenkomsten, nieuwsbrieven en websites), zowel van onszelf als van onze stakeholders.

Verder werken we aan een communicatiekalender waarin wordt uitgewerkt op welke momenten we welke partijen van informatie gaan voorzien. Globaal komen daarin de volgende elementen aan de orde:

- Start regeling (Q3/Q4 2024)
Wanneer de subsidieregelingen open gaan in het najaar zullen wij hierover actief communiceren via verschillende kanalen (denk aan: websites, nieuwsbrieven, social media, etc.). Wij zullen de betrokken partijen vragen om ook actief te communiceren over de openstelling van de regeling. Daarbij zullen wij voor lijn 1 en 2 benadrukken dat wij extra ondersteuning bieden aan initiatieven (de Leefbaarheidsbrigade 'Klavertje 5') en hoe mensen hier gebruik van kunnen maken.
- Startbijeenkomst leefbaarheidsaanpak (Q1 2025)
Begin 2025 zullen wij een startbijeenkomst organiseren waarbij wij officieel de leefbaarheidsaanpak lanceren. Ondanks dat de regelingen in het najaar al worden opengesteld, maar wij kiezen ervoor met de startbijeenkomst nog eens nadrukkelijk aandacht te vragen voor dit onderwerp.
- Informatiebijeenkomst PS (Q1/Q2 2025)
Begin 2025 zullen tevens de eerste resultaten van de regelingen inzichtelijk worden. wij zullen Provinciale Staten hierover informeren, waarbij tevens een eerste analyse van de externe Leefbaarheidsraad wordt meegenomen.
- Evaluatie (Q2 2025)
Aan de hand van de eerste ervaringen zullen wij bekijken of de regelingen/ de leefbaarheidsaanpak op onderdelen bijgesteld moet worden.
- Periodiek informeren GS en PS
Wij zullen uw College en Provinciale Staten periodiek (gedacht wordt aan 1x per jaar) informeren over de leefbaarheidsaanpak.

3. Bestuurlijke aandachtspunten

Afstemming tussen portefeuilles

Omdat leefbaarheid een breed begrip is en meerdere portefeuilles kan raken, wordt gekeken welke portefeuilles waar aangehaakt moeten worden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen lijn 1/ lijn 2 en lijn 3. Lijn 1 en 2 werkt vanuit het één Provincie-principe waarbij we aanvragen integraal behandelen en binnen een intern leefbaarheidsnetwerk afstemmen zodat de betreffende clusters betrokken worden bij de aanvragen. Voor lijn 3 werken we met een leefbaarheidsnetwerk aan de hand waarvan wordt

gekeken welke clusters betrokken moeten worden. Daarbij vindt afstemming eveneens plaats bij het opstellen van het Leefbaarheidsakkoord dat het College van GS sluit met het College van B&W.

4. Lobby - aspecten

Niet van toepassing.

5. Relatie met Programmabegroting

Het Leefbaarheidsfonds maakt onderdeel uit van paragraaf 5.1.1. Leefbare steden en dorpen van de Programmabegroting 2024.

Het beleidskader 'Samen Leven en Bestaanszekerheid' maakt onderdeel uit van paragraaf 2.1 en 2.2 van de programmabegroting 2025.

6. Juridische aspecten

De juridische aspecten zijn, voor zover van toepassing, meegenomen in paragraaf 2. Toelichting.

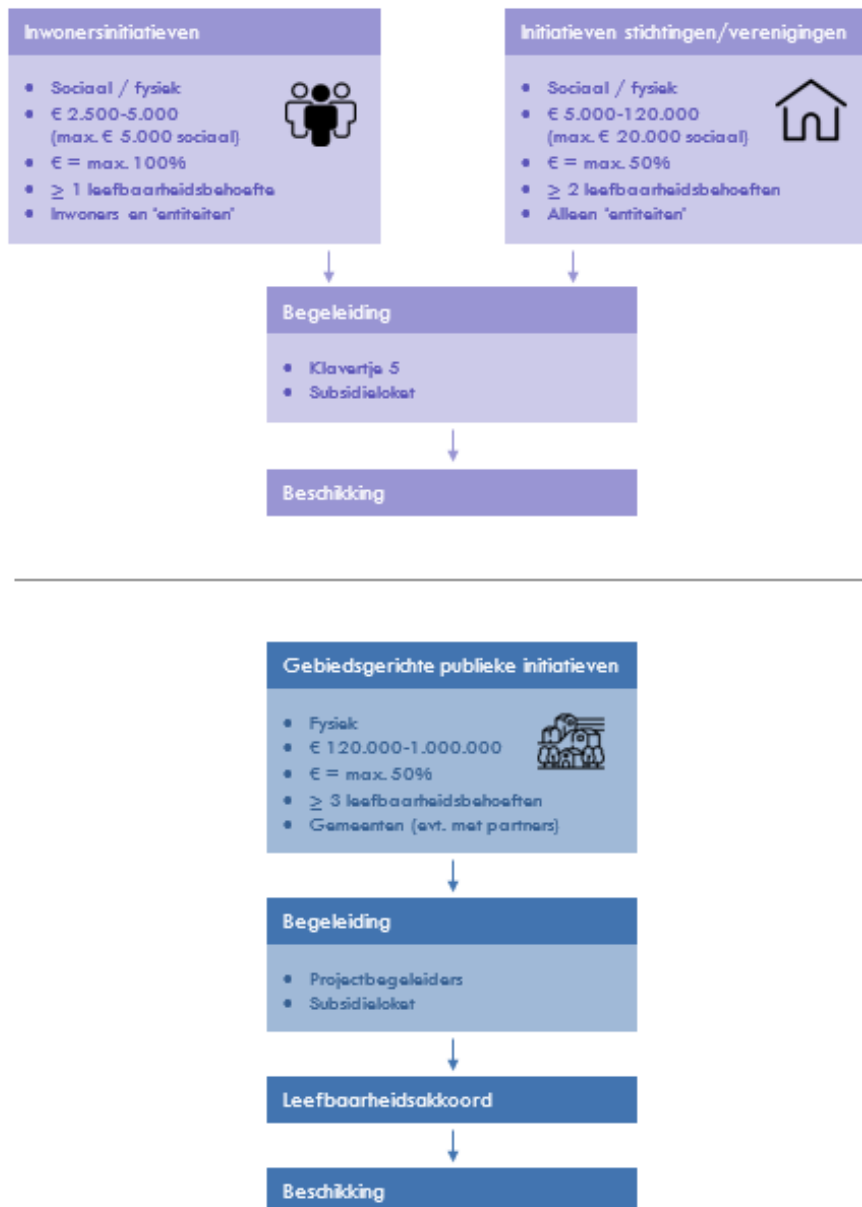
7. Inkoop- en aanbestedingsaspecten

Niet van toepassing.

8. Financiële en cofinancieringsaspecten

De financiële aspecten zijn, voor zover van toepassing, meegenomen in paragraaf 2. Toelichting. Voor de volledigheid is onderstaand een schematisch weergave toegevoegd van de bedragen

De dekking vanuit het kader SLB voor de subsidieregeling 1 en 2 is onder voorbehoud dat Provinciale Staten instemmen met de begroting 2025.

9. Relatie met aanpak coronacrisis

Niet van toepassing.

10. Arbeidsmarktbeleid

Niet van toepassing.

11. Effecten op CO₂ en stikstof emissies (effecten op klimaat en biodiversiteit/beschermde natuur)

Niet van toepassing.

12. Digitalisering & data governance

Ten aanzien van digitaliseren en data governance zijn wij in overleg met de clusters Strategie & Communicatie en Organisatie & Informatie. Hierover zullen wij uw College op een later moment informeren.

13. Formatieve aspecten

Bemensing

Openstelling van de subsidieregelingen na de herfstvakantie is onder voorbehoud van het organiseren van de benodigde bemensing voor het beoordelen en verlenen van de subsidies en bemensing van de benodigde ondersteuningsstructuur.

14. Samenwerking/afstemming andere clusters

Deze nota is opgesteld door het cluster Programma's en Projecten.

15. Voorstel:

Uw College wordt voorgesteld:

1. Kennis te nemen van de nadere uitwerking van het Leefbaarheidsfonds.
2. Het Uitvoeringsplan Leefbaarheidsaanpak vast te stellen.
3. Deze nota actief openbaar te maken.